

Hur ser vi på vår framtid?

– En kvalitativ intervjustudie om
idrottslärarstudenters attityder och syn på ämnet
Idrott och hälsa och yrket som lärare i Idrott och
hälsa

Maria Landqvist

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete på avancerad nivå 83:2013
Lärarprogrammet 2009-2013
Handledare: Mikael Mattsson
Examinator: Karin Redelius

What do we think about our future?

- A qualitative study about teacher students' attitudes and views about the school subject

Physical Education and the occupation as a teacher within the subject

Maria Landqvist

THE SWEDISH SCHOOL OF SPORT
AND HEALTH SCIENCES
Master Degree Project 83: 2013
Teacher Education Program: 2009-2013
Supervisor: Mikael Mattsson
Examiner: Karin Redelius

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att skapa en bild av hur blivande lärare i idrott och hälsa ser på ämnet och yrket, både i nuläget och ur ett framtidsperspektiv genom dessa frågeställningar:

- På vilket sätt legitimerar blivande lärare i Idrott och hälsa skolämnet Idrott och hälsa?
- Hur ser blivande lärare i Idrott och hälsa på ämnets och yrkets framtid?
- Vad/vilka anser blivande lärare i Idrott och hälsa påverkar ämnet?
- Finns det en skillnad i dessa attityder och åsikter mellan idrottslärarstudenter som går andra året respektive sista året av utbildningen?

Metod

Studien har använt sig av den kvalitativa metoden intervju i syfte att skapa en djupare förståelse för de intervjuades åsikter och attityder. De åtta intervjuerna med idrottslärarstudenter tog mellan 27-57 minuter. Intervjuerna spelades in, transkriberades och analyserade utifrån ett sociokulturellt perspektiv samt med stöd av bland annat Bernsteins klassifikationsteori.

Resultat

De intervjuade legitimerar ämnet Idrott och hälsa i termer av att ämnet ger kunskaper för en bättre levnadsstandard samt en förståelse för sambandet mellan fysisk aktivitet, kost, hälsa och välbefinnande. De ser ett problem med hur elever uppfattar ämnet och vill höja yrkets status genom att förmedla att ämnet är ett kunskapsämne likväl som en möjlighet till fysisk aktivitet. De anser att läroplanen är det som bör påverka läraren och ämnet starkast men lyfter även fram ramfaktorer och elever som starka påverkansfaktorer. De problematiserar kring föreningsidrottens påverkan.

Slutsats

Utifrån resultaten av denna studie verkar framtida lärare i Idrott och hälsa ha kommunikativa verktyg att hävda sitt yrkes plats i skolans värld. Även om hinder såsom ramfaktorer fortfarande finns kvar kan man skönja vissa kreativa lösningar eller ambitioner att arbeta runt dessa. De framtida lärarna i Idrott och hälsa som deltog i denna studie är stolta sådana och har en ambition av att förändra yrket och synen på ämnet hos föräldrar, kollegor och elever.

Abstract

Aim

The aim of the study is to examine how future teachers of Physical Education view the subject, the occupation and their attitudes about the future and create an understanding about this through these research questions:

- In what way do the teacher students justify the subject Physical Education?
- How do teacher students view the future of the subject and the occupation?
- According to the teacher students, what and whom affect the subject?
- Is there a difference between the teacher students' views and attitudes depending on if they are currently in their second or last year of their education?

Method

This study use qualitative methods in order to create a deeper understanding for the participants' views and attitudes. Eight teacher students of Physical Education were interviewed. The interviews were between 27-57 minutes. They were recorded, transcribed and then analyzed from a socio-cultural perspective as well as Bernstein's theory of classification.

Result

The participants justify the subject in words such as that it gives the students' knowledge about how to uphold a decent standard of living and an understanding for the correlation between physical activity, nutrition, health and wellbeing. They think the students attitudes about the subject is problematic and they want to elevate the status of the occupation by communicating that the subject is an important one as well as an opportunity for physical activity. They think that the steering documents should be what mostly affect the subject and the teacher but they also mention other framing factors and students as strongly affecting the teacher and the subject. They problematize around how modern competitive sport affect the subject.

Conclusion

Based on the results of this study it seems as though these future teachers of Physical Education has communicative tools to argue for their subject's place in schools today. Despite the fact that obstacles such as framing factors still exist one can recognize some creative solutions or ambitions to work around them with these future teachers. They are proud about their occupation and have ambitions to develop it and also to change how parents, students and colleagues view the subject.

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
2 Bakgrund och forskningsläge.....	3
2.1 Ämnets innehåll och utformning.....	3
2.2 Ämnets status och lärarnas identitet.....	6
2.3 Vad påverkar ämnet och yrket?.....	8
3 Teoretiska utgångspunkter	10
3.1 Teorier	10
3.1.1 Ramfaktorteorin	11
3.2.2 Klassifikationsteorin.....	12
3.2.3 Övriga teoretiska utgångspunkter.....	12
4 Syfte och frågeställningar.....	13
5 Metod och tillvägagångssätt.....	14
5.1 Metodval.....	14
5.2 Pilotintervju.....	14
5.3 Material	14
5.4 Urval.....	15
5.5 Genomförande	15
5.6 Analysmetod.....	15
5.7 Validitet och Reliabilitet	16
5.8 Etiska överväganden	16
6. Resultat.....	17
6.1 Presentation av deltagarna.....	17
6.2 Hur legitimeras Idrott och hälsa?	17
6.3 Vad påverkar ämnet och läraren i Idrott och hälsa?.....	18
6.4 Ämnets status och lärares identitet.....	19
6.5 Hur ser vi på vår framtid?	20
6.6 Skillnad mellan årskurserna	21
7. Sammanfattande diskussion och analys	21
7.1 Hur legitimeras ämnet Idrott och hälsa?	21
7.2 Vad påverkar ämnet och läraren i Idrott och hälsa?.....	22
7.3 Ämnets status och lärares identitet.....	24
7.4 Hur ser vi på vår framtid?	25
7.5 Slutsats	25
8. Käll- och litteraturförteckning.....	27
Muntliga Källor	29

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Intervjuguide

1 Inledning

”Tidigare var idrottslärarna ensam yrkesgrupp om att utveckla elevernas hälsa och fysiska förmåga. Idag är bilden helt annorlunda.” (Annerstedt 2000, s.23). Detta citat pekar på att det har skett stora förändringar i och kring ämnet under de senaste decennierna. Som exempel kan ges idrottsrörelsens påverkan, könsintegrerad undervisning, ett ökat hälsoperspektiv, en expansion av ämnets innehåll samt förändringar av läro- och kursplaner.

I och med detta har ett mer ”upplevelsebaserat synsätt på ämnet” vuxit fram och begrepp som ”deltagarmedverkan, ökad individualisering och problembaserat lärande” har blivit mer centrala samt att ett mer kognitivt synsätt på ämnet framhållits (Ibid, s.20-21).

Idrottslärarna tycks idag stå inför ungefär samma situation som man gjorde på 1940-talet då Ling gymnastiken rämnade. Inte heller nu existerar någon egentlig teori för idrottsundervisningen och litteratur, framförallt didaktiskt inriktad sådan, är alltså sparsamt förekommande. Arbetssättet har förändrats från att ha varit helt lärarstyrt till att ge eleverna ökat ansvar, både vad gäller innehåll och utformning av ämnet. Lägg därtill att centrala direktiv och anvisningar i stort sätt lyser med sin frånvaro, att lokala kursplaner skall upprättas, att teoriinslagen inte får glömmas bort, att goda exempel i stort sett saknas. Med detta som bakgrund är det lätt att förstå att en viss osäkerhet sprider sig.
(Ibid 2000, s.21)

Vid Idrottslärarstämman 2013 argumenterade Håkan Larsson för mer forskning inom ämnet Idrott och hälsa och frågade sig hur det kommer gå för ämnet i framtiden. Kommer det att fortsätta att se ut som det gör, kommer det att avvecklas eller kommer det att reformeras radikalt (Larsson, 2013 UR). Likt Annerstedt menar även Larsson att många idrottslärarutbildare är osäkra på vad ämnet egentligen går ut på och hur de ska forma de blivande lärarna i ämnet och denna osäkerhet blev ännu större efter Skolinspektionens rapport om ämnet (2010). Med den nya läroplanen Lgr11 och ett nytt betygssystem tycks denna osäkerhet även ha spritt sig till lärarna ute i skolorna. Det finns en låg grad av konsensus om vad eleverna ska ha lärt sig i ämnet men en högre grad av konsensus vad gäller vilka aktiviteter som ämnet ska innehålla. (Larsson, 2013 UR).

Enligt Larsson & Redelius (2008) anser lärare att de främsta målen med undervisningen i Idrott och hälsa är att eleverna får vara fysiskt aktiva och att de tycker om att vara fysiskt aktiva. Deras undersökning visar att lärarna vet att de har ett uppdrag kopplat till frågor om hälsa samt att det bör ske någon sorts inläring, men vad inläringen ska behandla, hur den ska presenteras och bedömmas är svårt för lärarna att formulera. (Larsson & Redelius, 2008) Annerstedt anser att det kan förväntas mer utav yrkesverksamma lärare samt av lärarutbildningarna vad gäller att fortsätta utveckla ämnet, och hävdar att om lärarna i Idrott

och hälsa inte tar initiativ och ansvar ”kommer ämnet fortsätta vara marginaliserat” (Annerstedt, 2000, s.24).

Idrottslärarytbildningarna har blivit mer vetenskapligt inriktade och ämnar förbereda lärarna till en akademisk karriär istället för en yrkeskarriär. Annerstedt påpekar att det ena inte måste ta ut det andra men att ett hänsynstagande måste göras så att ingetdera blir lidande av det andra i form av forskarutbildning kontra yrkesutbildning. (Ibid, s.24)

När debattens vågor gått höga om den tidsmässiga nedskärningen av ämnet Idrott och hälsa under det senaste decenniet, har diskussionen sällan eller aldrig berört ämnets värdebas, dvs vilket ideologiskt innehåll som väljs och hur detta innehåll förmedlas. Istället är det hela tiden ämnets betydelse för elever som är fysiskt inaktiva på sin fritid som framhålls (Ibid, s.22).

Det har från internationellt håll framhållits att det är hög tid för lärare inom Idrott och hälsa att kliva fram ur den bekvämlighet som varit och möta utmaningarna inom livsstil och hälsa som dagens samhälle skapar. Gör de inte detta kanske de inte blir tillfrågade igen. Framtida lärare måste bättre försöka förutse framtida förändringar, utmaningar och möjligheter. Dessutom måste en anpassning ske till de moderna förhållandena och den komplexitet och flexibilitet som finns inom yrket i dagsläget. (Meldrum, 2011)

En genomgång av forskning inom ämnet Idrott och hälsa gjord av Larsson och Redelius visar att relativt lite forskning gjorts på ämnet före år 2000. Tidigare fanns ett större intresse för forskning om fritidsaktiviteter, men vid millennieskiftet ökade intresset för skolämnet Idrott och hälsa markant. Tio olika doktorsavhandlingar har publicerats i ämnet under perioden 2000-2008 bland andra Lundvall & Meckbach, 2003; Sandahl, 2005; Kougioumtzis, 2006; Quennerstedt, 2006. Flera stora tvärvetenskapliga projekt har även genomförts under perioden (Larsson & Redelius, 2004; Larsson et al., 2006; Quennerstedt et al., 2008). Alla dessa studier undersöker ämnet ur ett sociokulturellt perspektiv. (Larsson & Redelius, 2008)

Detta eskalerande intresse indikerar inte bara en bred vetenskaplig oro utan även ett större publikt intresse för både skolämnet Idrott och hälsa men även hälsa generellt, enligt Kougioumtzis et al. (2011). Under senare år har forskning om idrottslärare prioriterats men undersökningar som enbart fokuserar på yrkesrollen är ovanliga. Frågor som rör professionalisering anses extra viktiga för att skapa en mer holistisk analys av yrket. Att definiera läraryrket generellt och idrottsläraryrket specifikt är en komplex fråga och forskning har indikerat en avsaknad av konsensus och klarhet i dessa frågor. (Ibid. 2011)

Dessa och andra är viktiga frågor att reflektera över som framtida lärare i ett yrke som förmodligen står inför stora förändringar åt något håll. Som Annerstedt påpekar har även de blivande lärarna i Idrott och hälsa ett stort ansvar i ämnets utveckling och framtid. Hur kan vi då söka förståelse för hur framtiden kan komma att se ut för ämnet? Vad säger de blivande lärarna i Idrott och hälsa om dessa frågor? Vad anser de om sitt framtida yrke?

2 Bakgrund och forskningsläge

2.1 Ämnets innehåll och utformning

Under ämnets historiska utveckling har olika innehåll haft olika stor framtoning och det började med Ling-gymnastiken och dess strävan efter en kropp i harmoni men med strikt kontrollerade rörelser. Under denna tid fanns en mall för gymnastikdirektören att följa för hur en lektion skulle genomföras, ”ledarskapet utmärktes av kontroll, disciplin, och systematisering”. (Annerstedt, 2000, s.16-18) Under den senare delen av 1800-talet växte sig idrotten starkare vilket skapade en spänning mellan gymnastiken och idrotten. ”Gymnastikdirektörerna var professionella på att lära ut gymnastik, men till stor del amatörer vad gällde att lära ut lek och idrott”. (Ibid.19) Nästa steg i ämnets utveckling, eller nästa inriktning att sätta sin prägel på ämnet var fysiologin, som framförallt under 1950-talet hade stor påverkan på ämnet i form av ”mera funktions- och energiinriktad idrottslig verksamhet” med klara anatomiska och fysiologiska grunder. I och med detta ställdes större krav på att undervisningens innehåll var baserat på vetenskaplig fakta. Människan sågs som en maskin och detta instrumentala ”synsätt på människan, lärandet och kunskap leder till att en mer pedagogisk förmedlingsmodell förespråkas”. (Ibid s.20; Larsson & Redelius, 2008) Meckbach menar att ämnet skiljer sig från andra ämnen och att det är ett av de populäraste ämnena. Innehållsmässigt låg rörelsen och den kunskap eleverna fick genom rörelsen i centrum men nu ska eleverna även lära sig om kroppen och rörelsens betydelse för hälsan.(Meckbach, 2004)

Utifrån ämnets historiska utveckling samt införandet av en ny förordning ”som påbjuder att man i grundskolan ska sträva efter att erbjuda eleverna daglig fysik aktivitet” menar Engström att det finns ”starka skäl att studera ämnets aktuella utformning, dess framväxt, vilka motiv för förändringar som framförts och vilka maktkamper som förts när det gäller ämnets innehåll och omfattning” (Engström, 2007). Vidare lyfts fram att ämnet för många barn är den enda fysiska aktiviteten de har tillgång till. Det hävdas att ämnet har stor betydelse för barns och

ungdomars inställning till fysisk aktivitet, ”det framtida hälsotillståndet och välbefinnandet”, att ämnet ger kunskaper om kropp och hälsa, bidrar till kunskap i olika idrotter och friluftaktiviteter samt att ämnet bidrar till ”individens självbild och lust att delta i lek, idrotts- och motionsaktiviteter”. Engström poängterar även att tiden som nu tillfogats ämnet inte räcker till och att de två lektioner i veckan (som är normen) inte bara ska rymma fysisk aktivitet utan även ”teoretisk undervisning, instruktion, framtagning av materiel, förflyttningar till anläggningar m.m” (Ibid, 2007). Meckbach (2004) framhåller vissa krav på lärare i Idrott och hälsa vad gäller undervisningen i Idrott och hälsa. Hon menar att de måste ha tänkt igenom hur de ska tillgodose elevernas lärande och förhålla sig didaktiskt till både de formella och informella målen med skolan och ämnet. De måste själva utveckla en pedagogisk idé eller en lärarfilosofi kring vad som är viktigt i ämnet Idrott och hälsa (Meckbach, 2004).

En nationell utvärdering av grundskolan genomfördes år 2003 och ämnesrapporten utav ämnet Idrott och hälsa som är en del av den nationella utvärderingen, ”hade som målsättning att ge en helhetsbild av måluppfyllelsen i grundskolan, ämnesvis och i ett övergripande perspektiv, visa på förändringar sedan den nationella utvärderingen 1992, (samt) peka på behov av insatser.” (Skolverket 2004, s.10) Ämnesrapporten undersöker flera aspekter av skolämnet Idrott och hälsa i skolår 9 och består av tre huvuddelar. Den andra och tredje delen är intressanta för denna studie. Den andra delen undersöker själva undervisningen kopplat till kursplanen, hur måluppfyllelsen ser ut samt upplägget utav ämnet och hur detta påverkar elevernas inställning till ämnet. Den tredje delen undersöker det offentliga talet i media, styrdokument och läromedel för att ge en bild av ämnet ur ett samhällsperspektiv. (Ibid. 2004, s.10) I det stora hela framkommer en positiv bild av ämnet hos både elever, föräldrar, skolledare och lärare. Rapporten visar att lärare tycker det är viktigt att eleverna får en positiv syn på sin kropp, att eleverna har roligt genom fysisk aktivitet samt att de lär sig att samarbeta. Mindre viktigt var att eleverna lär sig konkurrera samt utveckla sin kritiska förmåga. När lärarna tillfrågades vad som är mest viktigt att undervisningen ger eleverna hamnade att lära sig om hälsa på femte plats. (Ibid. 2004, s.152-154) Rapporten hävdar att med ett stort fokus på fysisk aktivitet finns lite tid till reflektion om ”exempelvis alternativa synsätt på hälsa, kropp och fysisk aktivitet”. Detta ifrågasätts mot bakgrund av de ”centrala styrdokumentet som framhåller kunskapsutveckling genom kritisk reflektion, samtal och diskussion”. (Ibid. 2004, s.155) Eleverna är tillräckligt fysisk aktiva ur hälsosynpunkt med undantag av en mindre grupp inaktiva elever, men majoriteten av eleverna behöver inte ett

extra träningspass och frågan är om ämnet ska vara ett rekreations- eller kunskapsämne. (Ibid.2004, s.156) ”Ett framtida utvecklingsarbete i ämnet måste också mot bakgrund av den betonade hälsoaspekten handla om *vilka* aktiviteter och *hur* en undervisning ser ut som leder till att människor på egen hand kan stärka sin hälsa och sitt välbefinnande i ett livslångt perspektiv.” (Ibid. 2004, s.158)

Skola – Idrott – Hälsa projektet (SIH-projektet) är ett tvärvetenskapligt projekt med huvudsyfte att bland annat beskriva ämnets utveckling från 1950-talet till början av 2000-talet, göra en genomgång av ämnets innehåll, omfattning och upplägg, samt att belysa de lärprocesser som sker i ämnet. Lärarna ”intervjuades om sin syn på ämnet, dess innehåll, förändringar och villkor” medan skolledarnas frågor ”bland annat rörde ledningens syn på ämnets betydelse”. En stor del av studien undersökte kopplingen mellan den dåvarande läroplanen (Lpo94) och själva undervisningens innehåll och utformning. I en delstudie undersöker Lundvall & Meckbach ”vilka lärarna är i ämnet, vad de har för bakgrund, hur de ser på sin roll och hur de framställer sin undervisnings innehåll och mål”. (Engström, 2007) Som en del i (SIH-projektet) genomfördes en studie som undersökte ”lärarnas tal om sitt läraruppdrag i dagens skola med fokus på skolämnet Idrott och hälsa” (Meckbach, 2004).

Några intressanta resultat från denna studie var att lärarna menade att ämnet inte längre är lika strikt och att organisationen av ämnet har förändrats från ett antal huvudmoment till kunskapsmål. Även undervisningen genomförs på ”ett friare sätt” och nu fokuserar lärarna på processen till skillnad från tidigare då prestation och resultat var viktigast. Lärarna i studien framhåller att ämnet ger eleverna en chans ”att träna och förstå vikten av en sund livsstil samt att de övas i att ta ansvar för sin egen hälsa”. De vill att eleverna ska ha roligt på lektionerna, och att eleverna ska hitta en aktivitet att utföra på fritiden. Lärarna anser att eleverna lär sig att ”behärska sin kropp” och vill att ”eleverna ska fylla sin ryggsäck med teoretiska och praktiska kunskaper om hur de ska sköta sin egen träning”. Enligt de tillfrågade lärarna i intervjuerna skiljer sig målen åt i de olika åldrarna som undervisas. I årskurs 3 är det leken och den motoriska utveckling som är målet medan det i årkurs 6 och 9 är mer fokus på allsidig träning genom olika idrottsaktiviteter. Lärarna i studien problematiserade inte ”det *lärande* som sker i undervisningen” och nämnde heller inte de dimensioner i ämnet som behandlar ”att lära om kroppen och om hälsa”. Det talades inte nämnvärt om teoretiska inslag, läroböcker, läxor eller tid till reflektion om vad de lärt sig i ämnet. Lärarna nämnde heller inget om ”att de upprepar

eller ”bygger” vidare på samma övning/moment/aktivitet/ innehåll påföljande lektion”. (Meckbach, 2004)

Lärarna uppvisade osäkerhet när de tillfrågades om vad eleverna ska lära sig i ämnet. Dock var hälsa något som kom fram som något som var kopplat till lärande i ämnet, men tolkades som något som lärs ut stillasittande som teori. (Larsson & Redelius, 2008) Lärare ombads att rangordna målen i ämnet och de tre viktigaste var; (1) att uppmuntra elever att utveckla ett livslångt intresse för fysisk aktivitet, (2) att eleverna upplever fysisk aktivitet som roligt och (3) att eleverna får kunskaper i hur man tar hand om sig kropp och lever hälsosamt. Mindre än 10 % av lärarna placerade ”att lära sig olika idrotter” bland de tre främsta. (Lundvall & Meckbach, 2008)

Man ifrågasätter varför lärarna distribuerar innehållet som de gör oberoende av ramfaktorerna tid, antal elever och lokaler och undrar om det finns en gömd kursplan som påverkas av andra intressenter och undervisningssituationer än kursplanen och relationerna till andra skolämnen. Resultaten av studien visar på behov att rikta fokus mot upplevda och/eller faktiska begränsande faktorer och mot undervisningsmetoder i Idrott och hälsa. En utmaning verkar vara att kritiskt utvärdera ramfaktorerna kring ämnet Idrott och hälsa och hitta ett sätt att skapa ämnesinnehåll för högstadiel elever som riktar sig mot individer och där individerna i sammanhanget blir bättre förstådda. (Ibid, 2008)

2.2 Ämnets status och lärarnas identitet

Att ämnet i dagsläget försöker koppla ihop träning och hälsa med den totala livsstilen hos eleverna minskar risken för att ämnet begränsas till ett aktiveringsämne som bara utvecklar eleverna rent kroppsligt. Dock kan inte hälsoperspektivet och upprätthållandet av ett hälsoperspektiv begränsas till att bara handla om psykiskt välmående utan ett mer kognitivt synsätt på ämnet har framhållits. (Annerstedt 2000, s.21-23)

Svensk och internationell idrottsforskning om ”idrottslärarens kompetenser är starkt eftersatt” menar Meckbach, Wahlgren & Wedman (2005). Därför genomförde de år 2005 en studie om den framtida läraren i Idrott och hälsas attityder, kunskaper och färdigheter i syfte att utvärdera idrottslärarutbildningen samt att ”spegla den framtida idrottsläraren” (SVEBIS årsbok 2006, s.193). Några intressanta resultat i studien var att de tillfrågade studenterna ”i hög grad var för att bedöma kunskaper och färdigheter i Idrott och hälsa”, dock menar Meckbach, Wahlgren & Wedman att utifrån resultaten av studien borde

bedömningsproblematiken i ämnet uppmärksammas (SVEBIS årsbok 2006, s.208). Resultaten visar vidare att ”studenterna är väl kunniga om områden som handlar om idrott eller indirekt berör idrott (till exempel om relationen mellan rökning, kost och hälsa) men är mer obevandrade när det exempelvis gäller ergonomi” (Ibid. s.208). Flera forskare hävdar att lärarna försöker ”köpa” elevernas gillande, eller att ämnet är stämplat som ett praktiskt ämne med lägre status än de teoretiska ämnena. Likväl påverkas ämnets status av problem med olika ramfaktorer samt elevernas synlighet och sårbarhet i koppling till ämnet (Larsson & Redelius, 2008; Wrench & Garrett, 2012).

År 2008 genomfördes en undersökning ämnet Idrott och hälsa ur ett europeiskt perspektiv av Hardman. Resultatet visar skilda budskap då det finns både goda och dåliga exempel. Artikelns slutsats är att det finns ett glapp mellan löften och verklighet och föreslår strategier uppbackade av en sorts ”basic needs model” för att säkra framtiden för Idrott och hälsa i skolan. Några intressanta resultat var att ämnet har samma juridiska status som andra ämnen i 90 % av länderna men uppfattas ha lägre status i 34 % av länderna. I nästan en tredjedel av länderna uppges att lektionerna i ämnet blir inställda oftare än andra ämnen och i 20 % av länderna uppfattas lärare i ämnet ha lägre status än lärare i andra ämnen. (Hardman, 2008)

I en artikel av Kougioumtzis et al. (2011) undersöktes lärares professionalisering gällande deras relativa position på skolor och i samhället samt deras kontroll över lektionernas utformande. När lärarnas position diskuteras används begrepp som prestige, status och värdering (esteem) och vad gäller lektionsutformning används begreppen konstitutionella, organisatoriska och fysiska ramar. Sammanfattningsvis vad gäller värdering, är lärarnas egen uppfattning ganska positiv medan, elever, kollegor och föräldrar visar misstro.

I artikeln diskuteras status i relation till ämnet Idrott och hälsa och det hävdas att status är ett mångfacetterat koncept som indikerar allmänna åsikter om ett yrke främst i relation till auktoritet och image. De hävdar att ämnet har lägre status än andra skolämnen, samt att det är perifert i jämförelse med idrottsrörelsen. Dock tror de sig se att dagens positiva fokus på andra hälsorelaterade yrken möjligtvis kan bidra till att höja yrkets status. De delar upp ämnets och yrkets status i formell och semantisk status där den formella statusen är kopplad till förordningar och läro- och kursplaner, medan den semantiska statusen är kopplad till förhållanden i skolorna. Deras resultat visar på en stark uppgång av ämnets formella status medan den semantiska statusen både för ämnet och yrket går neråt vilket indikeras av uppfattningar av ämnet och yrket både i och utanför skolan samt frekvensen av inställda

lektioner till förmån för andra skolämnena. Yrkets framgång beror på hur väl lärare i Idrott och hälsa lyckas övertala allmänheten om att de på ett viktigt sätt kan bidra till barns och ungdomars hälsa och välmående. (Kougioumtzis et al. 2011)

En artikel gjord i Australien undersökte konstruktionen av läraridentiteter och pedagogiska praktiker samt hur olika kulturer av fysisk aktivitet, fitness och sport påverkar lärarstudenters erfarenheter samt hur vissa teoretiska ramverk kan användas för att ge en djupare förståelse av dessa erfarenheter (Wrench and Garrett, 2012). Författarna lät lärarstudenter svara på en rad öppna frågor om deras personliga erfarenheter av Idrott och hälsa, sport och lärarutbildningen, samt hur dessa erfarenheter kan påverka deras framtida yrkesutövning. Analyser gjordes för att koppla dessa erfarenheter till skapandet av läraridentiteter samt hur olika pedagogiska praktiker blir anammade. Deltagarna i studien gick en "Bachelor of Education" och i vissa av deras kurser utsattes de för olika scenarier där bland annat kritisk reflektion uppmuntrades som metod att utveckla bredare perspektiv kring fysisk aktivitet. Hypotesen var att detta kunde utveckla lärare i Idrott och hälsa som kan identifiera och agera mot praktiker, uppfattningar och undervisning som fortsätter att utesluta och missunna studenter från mindre maktfulla och sociala positioner. En av deltagarna i studien uttryckte oro för att många studenter upplever ämnet som lätt att lära ut och att det inte krävs samma engagemang som andra ämnen, men menar samtidigt att det finns mer i yrket än att bara slänga in en boll och låta eleverna leka av sig. Wrench och Garrett (2012) upplevde att deltagarna i studien ser sig själva som "en ny sorts lärare" mer medvetna om behovet att skapa kontakt och att inkludera alla. De verkar mer ifrågasättande av hegemonin kopplat till prestation och ser istället möjligheter till alternativa pedagogiker och mål med undervisningen i Idrott och hälsa. (Ibid, 2012)

2.3 Vad påverkar ämnet och yrket?

Ämnet Idrott och hälsa har alltid haft en central roll i att "socialisera människan och hennes kropp, så att hon fungerar i en samhällelig kontext" (Annerstedt, 2000, s.10). Men vilken del av samhället som starkast påverkat ämnets fokus och innehåll har skiftat över tid. Tidigare fanns ett fokus som var av hälsoupplysningskaraktär med en "vetenskapsbetonad och föreskrivande framtoning" medan det de senaste decennierna mer handlat om folkhälsoarbete i form av att "förändra individers livsstilar". (Ibid., s.12) Larsson och Redelius (2008) hävdar att det finns tre stora diskurser som påverkar ämnet, dessa är (1) diskurser om fysisk aktivitet, hälsa och övervikt och andra risker med inaktivitet, (2) sociokulturella perspektiv på fysisk

aktivitet och kroppen och (3) en kris-diskurs som påpekar den dåliga kvalitén och de dåliga förhållanden som omger undervisningen i Idrott och hälsa i stort. En uppfattning, som fortfarande påverkar debatten kring Idrott och hälsa är den att många barn och ungdomar rör på sig allt mindre vilket kan leda till dålig hälsa och problem med övervikt. Den stillasittande livsstilen gjorde att ämnet bytte namn till Idrott och hälsa och i och med det stärktes ämnets koppling till fysiologin. (Larsson & Redelius, 2008) Diskurserna som de presenteras ovan har även använts i internationella sammanhang (Wrench & Garrett, 2013).

Idrottsläroverutbildningen är inspirerad av en rad kunskaper från olika vetenskapliga traditioner såsom kemi, biologi, fysiologi, sociologi, och psykologi, men även biomekanik, sportpedagogik och fysiologi inom träning. Andra stora delar av utbildningen är kunskap i olika idrotter samt hur de ska läras ut och bedömas samt verksamhetsförlagd utbildning. Många som drar sig till idrottsläroverutbildningarna har själva upplevt glädje och framgång inom någon typ av fysisk aktivitet och de upprepar ofta den sorts undervisning de själva upplevt under sin undervisning eller inom föreningsidrotten. Framtidens lärare i Idrott och hälsa måste utveckla och förändra undervisningen i Idrott och hälsa istället för att bara reproducera den. (Meldrum, 2011)

I intervjuer med lärare framkom att ämnet Idrott och hälsa är starkt påverkat av elitidrott. Trots att de flesta lärarna i intervjuerna påpekade att även om ämnet är skilt från elitidrott och föreningsidrott verkar lärarna inte kunna förmedla detta till sina elever. Lärarna i intervjuerna verkar överens om att eleverna ska ha roligt på lektionerna, men hade svårt att reflektera över vad som menas med roligt, vilken typ av undervisning som är rolig och för vem. (Larsson & Redelius, 2008)

Både som svar på överviktsepidemin och kopplat till koncept av en aktiv livsstil och livslångt lärande samt till olika pedagogiska och filosofiska förändringar sker ändringar av kursplanen och målen för ämnet för att tillgodose lärande i ämnet. Trots detta lever förekomsten av tävlingsidrott och resultatnriktning kvar. (Hardman, 2008) Vidare hävdas att det inte är förvånande att elever slutar med sina fritidsaktiviteter eftersom det traditionella utbudet under Idrott och hälsa och/eller sportaktiviteter har lite eller ingen relevans till kontexten av ungdomarnas livsstil i övrigt. Att tvinga elever att delta i tävlingsinriktade sporter under Idrott och hälsa kan vara en stor anledning till att ungdomarna slutar vara fysiskt aktiva över huvudet. Om Idrott och hälsa ska ha en chans att påverka och förespråka en aktiv livsstil måste

ämnet sträva bortom tolkningar av aktivitet som prestation och den nuvarande referensramen måste breddas. Hardman hävdar att ämnet är i behov av förändring det är dags att röra oss in nästa sekel och menar att skolan är en länk som kan initiera barn till organiserad fysisk aktivitet. Skolan har stora möjligheter att utrota sådant som droger, aggression, våld, m.m. som tydligt existerar inom sport idag. Hardman poängterar dock att skolan inte är den enda plats där detta kan ske i dagens samhälle. (Ibid, 2008)

Inom de konstitutionella ramarna och läroplansutformning är lärarnas roll komplex medan de organisatoriska ramarnas påverkan är självklar eftersom tiden för ämnet minskas. (Kougioumtzis et al. 2011) Det saknas även tydliga direktiv i kursplanen vilket riskerar lärarnas tolkning av det centrala innehållet. De fysiska ramarna ses även som ett stort problem då det finns ett glapp mellan vad läro- och kursplan vill uppnå och de tillgängliga lokalerna, utrustningen samt andra läromedel. Några intressanta resultat var att organisatoriska och kontextuella faktorer såsom dåliga lokaler, otillräckligt med material och även brist på respekt och prestige bidrar till att lärare lämnar yrket. Men detta kan motverkas genom att tillgodose att lokaler och material håller en bra standard samt att det finns ett bra kollegialt samarbete och utbyte. (Ibid, 2011)

Spänningen mellan fysisk aktivitet och tävlingsidrott (Lundvall & Meckbach, 2008; Annerstedt, 2000) har definitivt påverkat vad som ska läras ut, varför och till vem. Elever som är fysisk aktiva på fritiden påverkar även dessa faktorer. Ämnet verkar även anpassa sig snabbt efter förändringar i samhället medan det på en praktisk nivå begränsas av faktorer som tid, lokaler och dominerande ärvda traditioner. (Lundvall & Meckbach, 2008)

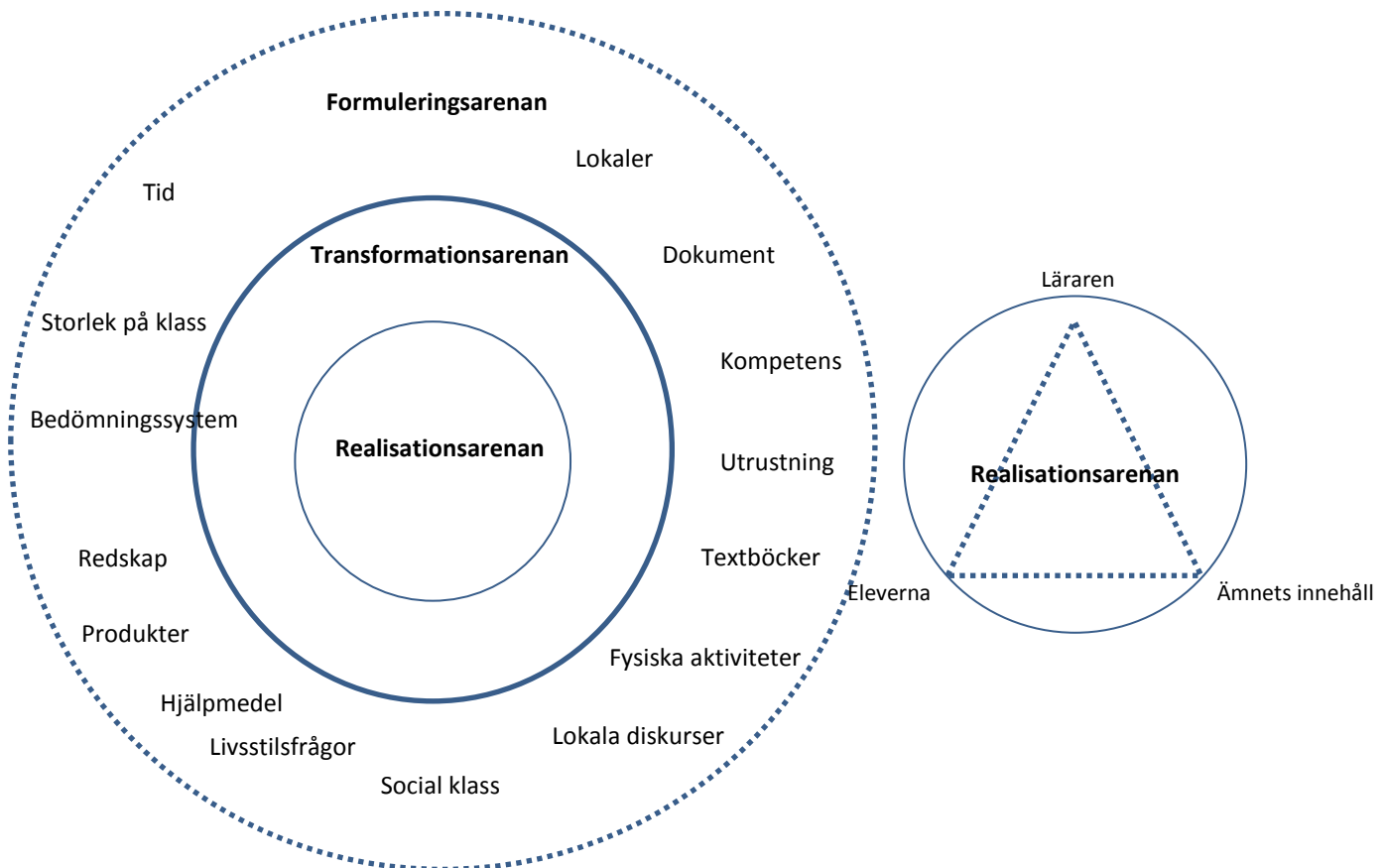
3 Teoretiska utgångspunkter

3.1 Teorier

Liknande studier inom ämnet har använt sig av Lindes (2006) ”arenor för urvalsprocesser (formulering, transformering och realisering)” och även Bernsteins (2000) ”begrepp klassifikation och kod som redskap att förstå vad som framstår som giltig kunskap att förmedla i ämnet samt för att belysa likheter och skillnader mellan de tre studerade nivåerna” (Ekberg, 2009). Dessa teorier kan hjälpa till att förklara varför lärare väljer att undervisa i de moment de gör trots att läro- och kursplaner ska reglera innehåll och utformning av lektionerna. En studie undersökte hur processen av transformering av läroplanen och

realisationen av innehåll uppfattas av lärare och elever i den svenska grundskolan samt hur denna process kan förklaras med hjälp av Bernsteins teori kring klassifikation och Lindes arbete kring olika arenor där läroplanen behandlas. (Lundvall & Meckbach, 2008)

3.1.1 Ramfaktorteorin

Figur 1 - Ramfaktorteorin. Figuren illustrerar processen av formulering, transformering och realisering av kunskap inom utbildningssammanhang. Figuren är översatt av författaren (Lundvall och Meckbach, 2008)

Linde utvecklade ramfaktorteorin utifrån Bernstein och Lundgrens tidigare teorier och använder i detta sammanhang konceptet av arenor för att förklara i vilka olika steg och processer undervisningsteori är realiserad. Ramfaktor teorin används som ett analysverktyg inom läroplansteori och har traditionellt fokuserat på relationen mellan undervisning och det omgivande samhället i termer av hur mål och innehåll valts ut, organiserats och fördelats samt hur värderingar, kunskap och erfarenheter strukturerats. Teorin används för att förklara hur undervisningen påverkas av olika ramar och processer såsom läroplaner, storlek på klasserna med mera (Tholin 2006, s.36).

Lindes bidrag till teorin är att han breddar den och lägger till transformeringsarenan (Tholin 2006, s.37). Där framhålls relationerna mellan de olika arenorna samtidigt som de roller som lärarens repertoar, tillsammans med kursplanens mål, tid, rum och elevernas tidigare erfarenhet och kunskap spelar poängteras (Lundvall & Meckbach, 2008). Utbildningspolitiken formuleras och styrdokumentet skapas i formuleringsarenan, lokala skolor och lärare reformulerar dessa i transformeringsarenan, vilken är en sorts arena för medling mellan det centrala och det lokala. På realisationsarenan modifieras och förverkligas planerna som tagits fram på de andra arenorna av eleverna och den faktiska undervisningen. (Tholin 2006, s.37-38) .

3.2.2 Klassifikationsteorin

Bernstein har analyserat den pedagogiska relationen mellan lärare (transmitters) och elever (acquirers) och den interna logiken i denna relation och visar hur makt påverkar relationerna både inom och mellan kategorier för att etablera en ordning. Konceptet av klassifikation beskriver relationen mellan och inom kategorier såsom ämnen, men även mellan ämnen och lärare. Klassifikationen bestäms av hur starka gränser ett ämne har. Genom att använda detta koncept som analysmetod är det möjligt att avgöra vilka aktiviteter som utgör Idrott och hälsa eller vilka aktiviteter inom Idrott och hälsa som är utelämnade. Den kan även användas till att skapa synliga mönster i hur ämnesinnehåll skapas, ändras och förmedlas. (Bernstein, 2003; Evans & Davies, 2003) (Lundvall & Meckbach, 2008) Med hjälp av Bernsteins principer kan ämnets svaghet förklara att lärarnas egna tolkningar av ämnet spelar en viktig roll när läro- och kursplan ska bli verklighet. Även ärvda traditioner är kopplade till klassifikationen av svaga ämnen och skapar legitimitet till innehållet på lektionerna. Att eleverna ska lära sig om hälsa verkar vara inbyggt i att aktiviteterna i sig ses som hälsosamma. (Lundvall & Meckbach, 2008)

Både ramfaktorteorin och klassifikationsteorin går mycket in i varandra och används för att förklara hur ämnet bildats, varför lärare väljer det innehåll de väljer och hur de påverkas i sina val. Detta har stark koppling till den första och tredje frågeställningen i denna studie.

3.2.3 Övriga teoretiska utgångspunkter

Green menar att det vi tar för givet som Idrott och hälsa är ett sociohistoriskt konstruerat begrepp; vad lärare i Idrott och hälsa tänker och vad dem gör är mer eller mindre begränsat

utav vad som *har* gjorts och vad som *görs* inom ramen för Idrott och hälsa av människorna som är aktiva inom ämnet (2003, s.7). Ur ett sociologiskt perspektiv presenterat av Green (2003) önskar denna studie undersöka vad det finns för underliggande filosofier hos blivande idrottslärare eller hur dessa synliggörs i talet om ämnet och yrket.

Post-kulturella metoder skapar möjligheter att problematisera etablerade tankemönster samt att konfrontera normaliserade, ”sanna” former av representation. (Wrench och Garret, 2012) Genom att använda oss av de post-kulturella perspektiv som Foucault framställt kan vi utforska mångfalden av diskurserna från subjektiva informatörer såsom framtida lärare i Idrott och hälsa. Inom detta förhållningsätt ser vi på subjektivitet som komplex, och föränderlig, skapad genom diskurser och maktrelationer. Bourdieus arbete kring `habitus´ (socialiserad subjektivitet), `kapital´ och `fält´ (sociala arenor) ger oss ett synsätt för att förstå normaliserade praktiker, uppfattningar och förkroppsligade beteenden som är associerade till lärare i Idrott och hälsa. Dessa koncept av ”tankeverktyg” går in i varandra och ger struktur och villkor för sociala sammanhang såsom sport, Idrott och hälsa, utbildningsinstitutioner och familjer. (Ibid, 2012)

Dessa övriga teoretiska utgångspunkter används främst som tankeverktyg vid analysen av resultaten av denna studie. Genom att analysera resultaten utifrån dessa perspektiv kan eventuella mönster upptäckas och samband förklaras. Dessa senare teoretiska utgångspunkter har en koppling till den andra och fjärde frågeställningen i denna studie.

4 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att skapa en bild av hur blivande lärare i Idrott och hälsa ser på ämnet och yrket, både i nuläget och ur ett framtidsperspektiv genom dessa frågeställningar:

1. På vilket sätt legitimerar blivande lärare i Idrott och hälsa skolämnet Idrott och hälsa?
2. Hur ser blivande lärare i Idrott och hälsa på ämnets och yrkets framtid?
3. Vad/vilka anser blivande lärare i Idrott och hälsa påverkar ämnet?
4. Finns det en skillnad i dessa attityder och åsikter mellan idrottslärarstudenter som går andra året respektive sista året av utbildningen?

5 Metod och tillvägagångssätt

5.1 Metodval

Denna studie vill undersöka idrottslärarstudenters attityder och syn på ämnet Idrott och hälsa samt deras attityder kring idrottsläraryrket i nuläget och ur ett framtidsperspektiv. Enligt Johansson och Svedner är metoden kvalitativ intervju att föredra då man söker efter till exempel "lärares syn" på en viss företeelse. "Syftet med den kvalitativa intervjun är att få den intervjuade att ge så uttömmande svar som möjligt", men det finns en risk att den kvalitativa intervjun övergår i en strukturerad intervju. (Johansson & Svedner, 2010, s.43) Andra risker är bland annat att intervjuaren påverkar svaren eller att frågorna ställs på ett sätt som ger korta intetsägande svar. Dessa risker undviks till exempel genom att noga planera frågeområden utifrån studiens frågeställningar, göra ett relevant urval av informanter, genomföra pilotintervjuer, spela in dessa och analysera samtalsledarens frågeteknik. (Johansson & Svedner, 2010, s.44) "De kvalitativa intervjuerna ... utmärks av hög grad av strukturering men låg grad av standardisering" vilket innebär att samma typ av frågor kommer att ställas till subjekten, men inte nödvändigtvis i samma ordning eller formulerade på exakt samma sätt (Trost, 2005. s.24).

5.2 Pilotintervju

En pilotintervju genomfördes med en student inom lärarprogrammet som sedan analyserades och bearbetades för att ta fram den slutgiltiga strukturen för intervjuerna. Utifrån pilotintervjun framkom att det kan vara mer fördelaktigt att intervjua studenter som går andra året jämfört med studenter som går första året på lärarutbildningen då frågorna i intervjun är av den karaktären att studenterna borde ha fått chans att reflektera över dem, t.ex. om deras framtida yrkesutövning. De som går andra året har varit ute på verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och har under det år de genomfört tvingats reflektera över liknande frågor som ingår i intervjun. De har mer erfarenheter än de som går första året vilket bör ge mer uttömmande svar.

5.3 Material

I kvalitativa intervjuer används ofta öppna frågeområden, vilket även kommer göras i denna studie. En intervjuguide utarbetades baserat på den Nationella Utvärderingen av skolan 2003 (NU-03) (Skolverket) samt på andra liknande studier (Ekberg, 2009; Lundvall, Meckbach & Wahlgren, 2008; Meckbach, Wahlgren & Wedman, 2006; Sandahl, 2005). Intervjuguiden är

uppbyggd utifrån temana ämnets innehåll och utformning, ämnets och yrkets status, yrkesrollen som lärare i Idrott och hälsa samt hur dessa blivande lärare vill arbeta i framtiden. För hela intervjuguiden se Bilaga 2.

5.4 Urval

I den här typen av studier är det rimligt att nå ”mättnad” efter endast ett fåtal intervjuer, men eftersom denna studie även vill jämföra årskurserna var rådet att inkludera åtminstone fyra intervjuer per årskurs alltså totalt åtta intervjuer med en jämn könsfördelning inom årskurserna. (Johansson & Svedner, 2010.) Denna studie har inte för avsikt att undersöka skillnaderna mellan könen varför en jämn könsfördelning eftersträvats så att kön inte skulle bli en faktor som påverkat resultaten. Ett inklusionskriterium var att studenterna såg sig själva arbeta som idrottslärare i framtiden samt att de var inriktade mot att jobba med de äldre eleverna, alltså högstadiet och gymnasiet. Studenterna kontaktades som stor grupp under olika lektionstillfällen på Gymnastik och Idrottshögskolan i Stockholm (GIH) där syftet med studien, frivillighet och anonymitet förklarades och de tillfrågades om medverkande. Studenterna tog sedan självmant kontakt direkt efter presentationen och vi kom överrens om datum och tid för intervjuerna. Ett mail skickades ut till de som valt att medverka i studien där tid och plats angavs för att påminna och säkerställa att de närvarade vid intervjutillfället.

5.5 Genomförande

Intervjuerna genomfördes under en två veckors period på GIH i grupprum/konferensrum med endast den intervjuade och intervjuaren närvarande. Intervjuerna tog mellan 27-57 minuter och transkriberades av intervjuaren inom en tvåveckorsperiod efter att första intervjun genomförts. Intervjuerna spelades in, transkriberades och analyserades sedan utifrån studiens frågeställningar och de teoretiska utgångspunkterna.

5.6 Analysmetod

Analysen av intervjuerna bestod av flera steg, transkriberingar lästes igenom där anteckningar, överstrykningar och kommentarer läggs till för att hitta mönster och sammanhang i förhållande till de teoretiska utgångspunkterna. Studien har för avsikt att använda sig av ett fenomenologiskt perspektiv där fokus ligger på den intervjuades upplevelser. Denna metod omfattar att försöka beskriva istället för att förklara det undersökta, att man intresserar sig för ”enskildheternas gemensamma väsen” samt att man eftersträvar att ”inte avge omdöme” om innehållet i materialet. För att få överblick över alla intervjupersoner

används en arbetsmatris där korta beskrivningar av intervjupersonerna, deras bakgrund, samt deras åsikter inom frågeområdena sammanfattas.

Det har visat sig vara effektivt att använda en postkulturell teoretisk utgångspunkt i undersökningar som problematiserar praktiker inom Idrott och hälsa. En studie gjord av Garret och Wrench (2007) exemplifierar forskning där teorin använts och genom analyser av studenters tal om ämnet kunde de förstå och utforska meningsskapande i Idrott och hälsa. Diskursanalys är ett bra verktyg för att finna mening i studenternas erfarenheter samt till att synliggöra de diskurser lärarutbildare använder för att skapa studenternas identiteter (Garrett & Wrench, 2007).

5.7 Validitet och Reliabilitet

Vad gäller reliabilitet och validitet när det kommer till kvalitativa metoder menar Trost (2005) att dessa begrepp är något klumpiga att applicera inom den sortens metod eftersom dessa begrepp bygger på kvantitativa metoder (s.113). Intervjufrågorna är inspirerade av NU-03 (Skolverket) samt andra liknande studier (Ekberg, 2009; Lundvall, Meckbach & Wahlgren, 2008; Meckbach, Wahlgren & Wedman, 2006; Sandahl, 2005) för att på så sätt höja studiens validitet och reliabilitet. I samma avseende genomfördes en pilotintervju (se avsnitt 4.2). Trost diskuterar dock vikten av att vara trovärdig i en sådan sak som hur frågorna ställs och även hur objektiv intervjuaren är, att man som intervjuare ska göra sitt bästa för att inte låta sina personliga åsikter påverka hur den intervjuade svarar (Trost 2005, s.114). I denna studie har dessa punkter funnits i åtanke under intervjuerna dock fanns vissa brister i hur detta efterlevdes med tanke på den ringa erfarenhet intervjuaren besitter i intervjuteknik. Trost trycker även på vissa etiska aspekter såsom hur man väljer att presentera sina resultat efter en intervju och diskuterar hur mycket direkta citat man borde skriva ut med tanke på anonymitetsaspekten. (Trost 2005, s.113). Försök har gjorts i denna studie att snarare sammanfatta och/eller omformulera svaren på intervjufrågorna än att ge direkta citat för att leva upp till anonymitetskravet i största möjliga mån. Antalet direkta citat har medvetet hållits nere.

5.8 Etiska Överväganden

Studien utgår ifrån Vetenskapsrådet forskningsetiska principer. De fyra grundreglerna har följts genom att deltagarna innan studiens start informerats om dess syfte, informerats om att deltagande är frivilligt och kan avbrytas under studiens gång, försäkrats om att de deltar

anonymt samt att uppgifterna endast kommer användas i den beskrivna studien. (Vetenskapsrådet)

6. Resultat

6.1 Presentation av deltagarna

Åtta personer deltog i studien, fyra från årskurs två och fyra från årskurs fem på lärarprogrammet på GIH i Stockholm. Alla är inriktade på eller önskar vara lärare på gymnasienivå och har, eller har intentionen att utbilda sig i, ytterligare ett ämne förutom Idrott och hälsa. Intervjupersonerna är mellan 21 och 29 år gamla och de flesta (6 av 8) har en tydlig bakgrund inom någon typ av föreningsidrott, och de är alla uppväxta i en relativt hög socioekonomisk miljö. De intervjuade kommer att kallas IP 1-8 enligt tabellen nedan som även visar årskurs och kön.

Tabell 1 – Deltagarna i studien

Intervjupersoner	Årskurs	Kön
IP1	2	Kvinna
IP2	2	Kvinna
IP3	2	Man
IP4	2	Man
IP5	5	Kvinna
IP6	5	Man
IP7	5	Man
IP8	5	Kvinna

6.2 Hur legitimeras Idrott och hälsa?

Merparten utav intervjupersonerna angav ”att lär sig om hälsa” före ”att ha roligt genom fysisk aktivitet” som de viktigaste momenten i Idrott och hälsa, men några av dem nämner att genom att eleverna får en positiv upplevelse av fysisk aktivitet i skolan är det mer troligt att de fortsätter vara fysiskt aktiva på fritiden. Om huvudsyftet är att eleverna ska ha roligt går det lite emot vad många av de intervjuade ändå eftersträvar, att ämnet ska uppfattas som ett kunskapsämne. (IP5,IP6, IP7, IP8)

”Att eleverna har roligt på idrotten är en bieffekt av att jag har gjort mitt jobb rätt men det är inte huvudsyftet med lektionen.” (IP7)

De intervjuade uppger att de vill att eleverna ska hitta en aktivitet att fortsätta med på fritiden men även att eleverna ska förstå vikten av att vara fysiskt aktiva livet ut.

”Att lära sig om hälsa och prova på olika aktiviteter är också två, två olika saker som är viktiga för mig för att jag hamnade i problem för att jag inte visste sambandet mellan vad jag stoppar i munnen och hur mycket jag rör på mig” (IP3)

Många legitimerar idrotten som att den gynnar de andra ämnena genom att eleverna presterar bättre om de har fått vara fysiskt aktiva på lektionerna i Idrott och hälsa, Några antyder även att engagemang i idrott utanför skolan hindrar eleverna från att dels bara sitta stilla framför datorn men även andra destruktiva beteenden som kriminalitet (IP5, IP2, IP1, IP6)

”den kunskap eleverna får på idrotten kring fysisk aktivitet, kost och näringslära, samt kring både fysisk och psykisk hälsa bidrar till deras möjligheter till en bättre levnadsstandard.” (IP6)

Intervjupersonerna ombads att titta på en lista med uppgifter som kan kopplas till undervisningen i Idrott och hälsa (Bilaga 2) och diskutera i vilken grad de ansåg dessa uppgifter viktiga eller mindre viktiga. Från detta framkom att ”lära sig om hälsa” är en uppgift alla satt bland de tre främsta, ”att lära sig samarbeta” angav även många bland de tre främsta (IP2,IP3, IP4, IP1, IP6) samt uppgifter som har med elevens självbild att göra, ”bättre självförtroende, få en positiv syn på sin kropp” (IP5, IP2, IP7).

Flera av de intervjuade pratade om ämnet i termer av ”kunskapsämne” (IP5, IP3, IP6, IP7, IP8) och ”ett ämne precis som andra” (IP1) men problematiserar även de begreppen. Skillnaden mellan teori och praktik i ämnet diskuterades även vilket båda illustreras med citatet nedan.

”kunskapsämne är ju inte bara en fråga om teori utan även vilka typer av kunskaper vi värderar även i rörelsemomenten (...) det handlar nog mer om att vi måste omprioritera hur vi värderar vissa centrala mål i styrdokumentet det är ju övervikt mot rörelse generellt nu och det finns punkter som jag tycker vi tar upp för lite i undervisningen och det är de här teoretiska punkterna” (IP6)

6.3 Vad påverkar ämnet och läraren i Idrott och hälsa?

De flesta av de intervjuade angav läroplanen som det som påverkar eller ska påverka ämnet och läraren starkast, eftersom det är det man ska förhålla sig till och utgå ifrån. (IP5, IP3, IP4, IP6, IP7, IP8) Traditionen och kulturen påverkar vad som ses som legitimt innehåll i ämnet (IP3). Det är traditionellt inrotat att det handlar om idrott och fysisk aktivitet (IP6).

Föreningsidrottens påverkan på Idrott och hälsa diskuterades och merparten av de intervjuade håller med om att den har påverkat ämnet till stor del. De menar att en del av målet med ämnet är att aktivera barn och ungdomar och då delvis inom förenings- och tävlingsidrott, men flera påpekar att det inte är föreningsidrott som ska genomföras på lektionerna likt citatet nedan.

”det som (...) inte har nåt med skolidrotten att göra, och det är föreningsidrotten, visst att man kan ha ett bra samarbete men vår verksamhet på skolidrotten är inte jämförbar med föreningsidrotten och det här är en problematik som man ser när man kommer ut på skolorna att aa men att eleverna förutsätter att så här gör vi ju när vi spelar fotboll på våra träningar, det är ju så man gör.”(IP3)

Både IP5 och IP3 menar att föräldrar har rätt att vara delaktiga i undervisningen men att de måste respektera läraren som person och dennas beslut vad gäller undervisning och betyg.

6.4 Ämnets status och lärares identitet

Både IP5 och IP2 menar att eleverna får sin uppfattning av ämnet hemifrån, att de påverkas av hur deras föräldrar ser på ämnet. De intervjuade tror att föräldrarnas åsikter om ämnet är begränsade till att de tycker att det är bra att deras barn är fysiskt aktiva i skolan, men att de inte vet varför det är bra. De intervjuade tror inte att föräldrar ser Idrott och hälsa som ett kunskapsämne som kan ge eleverna viktig kunskap utan mer som ett aktiveringsämne, en chans att röra på sig, leka och ha kul, de tror även att de flesta eleverna ser på ämnet på samma sätt. När frågan ställdes vad de intervjuade tror att eleverna tycker om ämnet blev fördelningen följande;

- IP2 tror att de flesta elever har negativa tankar om Idrott och hälsa.
- IP5, IP4, IP6, och IP8 tror att de flesta elever har positiva tankar.
- IP3, IP1, IP7 tror att man som elev antingen älskar eller hatar Idrott och hälsa.

IP7 menar ämnet är ”otroligt skilt från andra ämnen, klassrumsbaserade ämnen” och IP3 poängterar att idrottsbetyget inte behöver räknas in i slutbetyget från grundskolan ”för att det är ju inget riktigt akademiskt ämne”. Även IP8 och IP4 menar att ämnet har lägre status än framförallt kärnämnen (IP4), men att det gäller alla praktiska ämnen och inte bara Idrott och hälsa (IP8).

Bilden av lärare i Idrott och hälsa har varit den av ”en visselpipa och en boll” (IP5, IP6, IP7) men den bilden ”vill man ju motverka nu” (IP5, IP1, IP7) ”Professionen har tappat statusen den hade, gymkedjor och hälsohets gör att rollerna har förskjutits”(IP5) IP3 hoppas ”att det

går från idrottsmän som kanske inte riktigt lyckades, till mer såna åt mitt håll som, som a men som har nån sorts dedikation till att få folk att röra på sig”.

IP6 nämner också att det bör bli mer undervisning kring hälsa och vill att lärarna ska få den respekten av både kollegor och elever. ”Lärare måste bli mer vetenskapligt förankrade, mer kompetenta på den vetenskapliga delen av ämnet om vi vill höja statusen” (IP5) Såsom ämnet och yrket är idag känner flera av de intervjuade att idrottslärare är mer en organisatör och administratör istället för att vara en pedagog och en guide som hjälper eleverna hitta sin väg till en hälsosam livsstil (IP5, IP4, IP6, IP7).

6.5 Hur ser vi på vår framtid?

Alla intervjuade har för avsikt att undervisa i ett ämne till, utöver Idrott och hälsa, på antingen högstadie- eller gymnasienivå och majoriteten vill ha en uppdelning på hälften mellan sina ämnen även om det finns undantag som vill ha mindre idrott på grund av arbetsmiljön och ett stort intresse för det andra ämnet (IP5). En av de intervjuade trycker på att det måste vara lätt att byta roll i termer av korta avstånd mellan idrottshall, arbetsrum och klassrum där det andra ämnet undervisas (IP6). Ytterligare en anser det spännande att ha tid för forskning inom ramen för sitt yrke (IP7).

De intervjuade är överrens om att ca 20 elever per klass är optimalt både för läraren och eleverna och uppger skäl som betygsättning, att alla elever blir sedda, men även att det blir svårt att utföra vissa lagsporter om man är färre. (IP1, IP2, IP3, IP4, IP5, IP6, IP7, IP8)

De föreslår att lektionerna i Idrott och hälsa borde vara minst 60 minuter långa och några önskar att de vore längre och till och med upp till 90 minuter (IP3, IP1)

IP5 hoppas att läraren i Idrott och hälsas roll kommer ändras och höjas till att ”bli mer som ett överhuvud, föreningsidrotten tar hand om vissa saker, gymkedjorna tar hand om vissa saker, men lärare i Idrott och hälsa bli en mer vetenskaplig roll som kan fördela, ge kritiskt tänkande till vad man ska tänka på och liksom, rama in ämnet mer” (IP5).

Idrottslärare kommer bli mer som vanliga lärare men ha höga krav på sig att planera och vara mer noggranna än tidigare tror IP1 medan IP6 vill att skolan ska anställa någon som kan sköta de mer administrativa delarna av yrket så att idrottslärarna kan fokusera på undervisningen och höja kvalitén i den.

IP7 hävdar att Idrott och hälsa måste bredda sin bas och att lärare i Idrott och hälsa måste kunna inkludera även de elever som inte är lika positivt inställda till idrotten. ”Jag brukar

skämta lite om att jag vill revolutionera idrotten på mitt eget sätt, och jag tror att många idrottslärare tänker så, eller många färska studenter, att man vill komma ut och liksom, vända ämnet upp och ner lite” (IP7).

6.6 Skillnad mellan årskurserna

Det finns vissa skillnader i hur säkra intervjupersonerna är i sina svar, det märks att vissa har funderat mer på en del av frågorna än andra. Om detta beror på ålder, erfarenhet eller hur långt i sin utbildning de kommit är svårt att svara på då denna skillnad inte kunde delas upp mellan årskurserna utan var mer spridd individuellt över intervjupersonerna. Alla studenter i årskurs fem samt två av fyra studenter ur årskurs två nämner läroplanen som det som påverkar eller ska påverka ämnet och läraren som ett exempel. Även i andra frågor fanns mer individuella skillnader än likheter mellan årskurserna.

7. Sammanfattande diskussion och analys

Syftet med studien var att skapa en bild av hur blivande lärare i Idrott och hälsa ser på ämnet och yrket. Studien vill även skapa en förståelse för vad blivande lärare i Idrott och hälsa vill med yrket och ämnet, kan de tänka sig att jobba på likadant som dem innan har gjort eller är det en ny generation och en ny sorts idrottslärare som är på väg ut i yrket? Det som har diskuterats under intervjuerna har varit ämnets innehåll och utformning, ämnets och yrkets status, yrkesrollen som lärare i Idrott och hälsa samt hur dessa blivande lärare vill arbeta i framtiden.

7.1 Hur legitimeras ämnet Idrott och hälsa?

Forskning hävdar att den grupp elever som är inaktiva på sin fritid är alldeles för liten för att det ska kunna legitimera mängden fysisk aktivitet i ämnet (Skolverket, 2004 s.156). Detta kan ställas mot att flera av de intervjuade samt Engström (2007) som legitimerar ämnet som en chans för barn och ungdomar som inte är fysiskt aktiva på sin fritid att röra på sig. Men de trycker även framförallt på att dessa elever ska inse vad konsekvenser blir av att vara inaktiv och få förståelse för de positiva hälsoeffekterna av fysisk aktivitet och en hälsosam kost. Dessa kunskaper framstår även som de främsta målen med ämnet både hos de intervjuade och hos flera andra forskare (Engström, 2007; Skolverket, 2004; Meckbach, 2004; Lundvall & Meckbach, 2008) I denna studie framkom att de tre främsta objekten inom ämnet är ”att lära sig om hälsa”, ”att lära sig samarbeta”, samt ”att få en positiv självbild” vilket är en liten förskjutning från de resultat som framkom i den Nationella utvärderingen 2003 där ordningen

var följande; ”få en positiv syn på sin kropp”, ”ha roligt genom fysisk aktivitet” samt ”lära sig samarbeta”. (Skolverket 2004, s 152-154) I samma rapport diskuterades att förekomsten av fysisk aktivitet som innehåll jämfört med andelen kunskapsutvecklande diskussioner kring ”alternativa synsätt på hälsa, kropp och fysisk aktivitet” och frågan löd om ämnet ska vara ett rekreations- eller kunskapsämne. (Skolverket 2004, s 156) I denna studie diskuterades liknande kring just begreppet kunskapsämne och även kring balansen av teori och praktik i ämnet (avsnitt 5.2) vilket visar på en högre medvetenhet kring dessa frågor om man jämför med Meckbach (2004) studie där lärarna inte nämnde dimensioner i ämnet som behandlar ”att lära om kroppen och om hälsa”, teoretiska inslag eller att ge eleverna läxor. Flera av de intervjuade i denna studie hävdar att de vill undervisa i vissa teoretiska moment och har för avsikt att ge sina elever läxor (IP5, IP2, IP3, IP6, IP7). Vad denna skillnad kan bero på är svår att säga utifrån denna begränsade studie men det kan ha att göra med lärarutbildningens fokus och upplägg. Lärare i Idrott och hälsa ska ses som lärare och pedagoger precis som andra vilket jag tror dessa lärarstudenter har blivit uppmanade att hävda, om inte direkt så indirekt.

Gentemot lärarnas påstående i Larsson och Redelius studie (2008) att eleverna ska ha roligt på lektionerna utan att kunna förklara varför de ska ha roligt visar de intervjuade i denna studie på ett ökat medvetande kring detta. De hävdar att ha roligt mer är ett medel och inte ett huvudmål och problematiserar kring vilka elever som har roligt. De anser att framtida lärare måste bli bättre på att inkludera de elever som inte tycker ämnet är kul genom att bredda ämnets referensram som både Larsson och Redelius (2008) och IP7 hävdar. I enlighet med Meckbach menar IP6 att lärare i Idrott och hälsa måste värdera och prioritera olika kunskaper i styrdokumentet och uppmanar lärare att skapa sig en lärarfilosofi vilket IP1 uttryckligen använder som ord vid beskrivning av sina åsikter i ämnet. Flera av de intervjuade indikerar att de lärare som precis kommit ut eller är på väg ut i arbetslivet visar på en större medvetenhet kring styrdokumentet vilket flera källor har eftersökt i sina studier. Att ämnet Idrott och hälsa och engagemang inom föreningsidrott generellt kan hindra elever från kriminalitet, droger, alkohol med mera verkar IP5, IP2, IP1 samt Larsson och Redelius (2008) vara överrens om.

7.2 Vad påverkar ämnet och läraren i Idrott och hälsa?

Läraren i Idrott och hälsa har stor påverkan på ämnet i form av att den har tolkningsföreträde till läro- och kursplaner. Lärarna blir påverkade av sina tidigare erfarenheter av sport, sin utbildning till lärare i Idrott och hälsa där både ämneskunskaper, pedagogik, och praktik ingår (Meldrum, 2011). Både lärarutbildningarna och läro- och kursplanen påverkas av politiken

och samhället i stort (Lundvall & Meckbach, 2008; Annerstedt, 2000). Tidigare forskning menar att samhället pratar om ämnet inom vissa diskurser. IP5 nämner att det skett en förskjutning av diskurserna i ämnet likt det Larsson och Redelius (2008) samt Garrett och Wrench, (2013) tar upp i sina artiklar och menar att man inte längre talar så mycket om idrott utan mer om hälsa i första hand. Viktigt är att dessa diskurser inte är neutrala utan snarare uppmanar spridningen av vissa ”sanningar” som normaliserar att ämnet förblir som det är och hindrar andra sätt att ”göra” Idrott och hälsa. Undersökningen av lärarstudenters tal kan bidra till att utveckla uppfattningar om Idrott och hälsa som inkluderande istället för elitistiskt och uteslutande. Den här typen av analys synliggör effekterna av vissa diskurser likväl de varierade och ibland motsägelsefulla konsekvenserna av Idrott och hälsa för individer och grupper. Denna internationella studie visar att lärarstudenter inte är en homogen grupp utan är aktiva deltagare i meningsskapande och skapande av identiteter inom kontexterna kring sport och Idrott och hälsa. (Garrett and Wrench, 2007)

Flera av de intervjuade menade att läroplanen är det som ska påverka läraren och innehållet men tidigare studier hävdar att det finns ett glapp mellan vad som står i läroplanen och det som undervisas i verkligheten (Hardman, 2008; Kougioumtzis et al., 2013). Detta förklaras av att andra ramfaktorer såsom tid, lokaler, tillgång till material med mera även starkt påverkar ämnet (Lundvall & Meckbach, 2008; Engström, 2007). De ämneskunskaper lärare i Idrott och hälsa undervisas i inom lärarutbildningen måste de använda på ett mer medvetet sätt i sin framtida yrkesutövning istället för att endast upprepa den sorts undervisning de själva upplevt (Meldrum, IP5, IP7, IP8). De bör även arbeta för att minska inflytandet av traditionell föreningsidrott på ämnet vilket har påverkat och fortfarande påverkar det (Meldrum, 20011; Lundvall & Meckbach, 2008). Både IP3 och IP6 nämner att traditionen och kulturen påverkar ämnets innehåll precis som Bernsteins klassifikationsteori hävdar. IP6 påpekar dock att de framtida lärarna i Idrott och hälsa måste stå emot dessa arv om vi vill att ämnet ska ses mer som ett kunskapsämne.

Att ämnet snabbt anpassar sig efter förändringar i samhället förstärks i några av denna studies intervjuer där de intervjuade påstår sig bli påverkade av trender och nya populära sporter (Lundvall & Meckbach, 2008; IP5, IP4, IP6) Att det finns ett glapp mellan vad läroplanen säger och vad som faktiskt sker i undervisningen kan även förklara ur Bernsteins perspektiv om klassifikation. Ämnet har en svag klassifikation på grund av ramfaktorerna men är starkt påverkat av andra myndigheter i processen av transformering samt på det sätt lärarna förmedlar vad som är viktig kunskap i ämnet. Även om Idrott och hälsa är starkt skyddat från

andra skolämnens undervisningsdiskurser, är det svagare skyddat mot andra agenter och diskurser när det kommer till pedagogiska praktiker och bedömning. (Lundvall & Meckbach, 2008) Den dominerande sportdiskursen formar en stark ram som legitimerar hur man pratar kring ämnet (Lundvall & Meckbach, 2008; IP4). Glappet kan även förklaras med att idrottslärare inte deltar i transformeringsprocessen och att de kanske inte heller eftersöker att delta i den utan vill fokusera på att undervisa (Kougioumtzis et al., 2013, IP8)

Även om de intervjuade utifrån denna studies resultat visar på en hög medvetenhet kring dessa frågor just nu kan deras framtida handlingar komma att påverkas av ämnets starka tradition eller begränsande ramfaktorer. Ämnet har en lång tradition och trots att det skett förändringar i ämnets namn och i läroplaner finns fortfarande inslag från historien kvar. Om de intervjuade lyckas att leva upp till det de uttrycker i denna studie får framtiden utvisa men jag anser att de har tagit första steget mot förändring, de erkänner vad som påverkar ämnet och yrket.

7.3 Ämnets status och lärares identitet

Att ämnets och yrkets status inte är på topp kan delvis bero på att andra yrkesgrupper idag tagit över den roll lärarna i Idrott och hälsa traditionellt haft (Annerstedt 2000, s.23; IP5). Dock kan det positiva intresset för hälsa i samhället samt för dessa andra yrkesgrupper som jobbar med hälsa möjligtvis hjälpa till att höja även lärarna i Idrott och hälsas status. (Kougioumtzis et al., 2013; IP5)

Tidigare forskning hävdar att det generellt finns en positiv bild av ämnet hos både elever, föräldrar, skolledare och lärare vilket denna studie delvis stödjer (Skolverket, 2010; IP5, IP4, IP6, och IP8). Det finns även studier som hävdar motsatsen vilket en av de intervjuade i denna studie håller med om (Kougioumtzis et al., 2013; Wrench & Garrett, 2013; IP2). Den negativa bilden eleverna har tror flera av de intervjuade i denna studie kan ha att göra med den synlighet och sårbarhet som finns i Idrott och hälsa jämfört med andra ämnen där ens kunskaper endast är synlig för läraren (Wrench & Garrett, 2013; IP2, IP4, IP7, IP8).

Ämnets lägre status förklaras både av tidigare forskning samt i denna studie av att det är ett praktiskt ämne, att det skiljer sig från andra ämnen och att det ses som ett aktiveringsämne och inte kunskapsämne. Yrkets låga status kan förklaras av bilden att lärare i Idrott och hälsa bara slänger in en boll och dricker kaffe (Larsson & Redelius, 2008; Meckbach, 2004; Wrench & Garrett, 2013; IP5, IP1, IP7)

7.4 Hur ser vi på vår framtid?

Som svar på frågan hur det kommer gå för ämnet anser IP7 att ämnet borde revolutioneras eller reformeras och tror att flera studenter på väg ut i yrket känner likadant eller har tankar kring hur de vill förändra den verklighet som finns idag. Tidigare forskning stöder att ämnet måste få mer tid i form av antingen längre lektioner eller tillägg av en teoretisk lektion utanför idrottshallen (Engström, 2007). För att ämnet ska ses mer som ett kunskapsämne som flertalen av de intervjuade i denna studie önskar måste ämnet försöka koppla ihop träning och hälsa med elevernas totala livsstil. Upprätthållandet av ett hälsoperspektiv måste breddas till även inkludera ett mer kognitivt synsätt.

Från denna undersökning kan man generellt se att de framtida lärarna har en positiv syn i form av att de ser på sig själva som en ny sorts lärare som vill revolutionera ämnet. De har klara skäl till varför de valt detta yrke, ser det som meningsfullt att se elever utvecklas både kroppsligt och kognitivt och ifrågasätter flera hegemonier och traditioner som framställs i den tidigare forskningen. De är medvetna om de begränsade faktorer som även tidigare forskning framhåller såsom tid, tillgång till material, lokaler med mera men är öppna för arbetsformer som kan motverka dessa begränsande ramfaktorer såsom ökat kollegialt, men även kommunalt samarbete. Hardman föreslår bredare samarbete i kommuner där Idrott och hälsa bör ses som en grundpelare i att systematiskt förespråka fysisk aktivitet i skolor. Ämnet bör ses som grunden för detta större samarbete mellan olika aktörer för att få fram allas bästa intressen och få eleverna att delta i främst rekreativa aktiviteter både i och utanför skolan. Om vi ska lyckas flytta barnen från deras ”playstations” till riktiga ”playgrounds” istället, måste tydligare samarbeten inom kommunerna upprättas för att stimulera barnen att medverka i fysisk aktivitet på deras fritid. Lärare i Idrott och hälsa har stora möjligheter att påverka ett stort antal barn och ungdomar samt ge dem positiva erfarenheter och kunskap om deltagande i fysisk aktivitet och bör arbeta som en länk mellan skolan och samhället i stort. (Hardman, 2008)

7.5 Slutsats

Resultaten kan ha påverkats av utförandet av intervjuerna då intervjuaren besitter begränsade kunskaper i intervjuteknik. De åtta intervjuer som gjordes var av varierande längd och kvalitet vilket kan ha påverkat resultaten. Till exempel förekom att intervjuaren antydde sina åsikter mer än nödvändigt. Trots denna studies begränsningar vill jag framhålla att lärare i Idrott och

hälsa bör skifta fokus från att vara ledare av aktiviteter till att vara lärare i Idrott och hälsa med fokus på kvalité i undervisningen, på eleverna som individer där inläring och fysisk aktivitet är kärnan. Medan tidigare forskning frågat sig vad för relevans Idrott och hälsa har för elevernas utbildning hävdar de intervjuade i den här studien att kunskapen framtida elever kommer få är minst lika viktig som den i andra ämnen just för att den hjälper eleverna att få en bättre levnadsstandard. De framtida lärarna som deltog i denna studie visar på en djupare förståelse av relationen mellan idrott, hälsa och ämnet Idrott och hälsa som tidigare studier eftersöker, där undervisningen i Idrott och hälsa bidrar till elevernas kunskap att kritiskt reflektera över normer och värderingar kring fysisk aktivitet ifrån ett salutogent hälsoperspektiv (Larsson och Redelius, 2008). Utifrån resultaten av denna studie verkar framtida lärare i Idrott och hälsa ha kommunikativa verktyg att hävda sitt yrkes plats i skolans värld. Även om hinder såsom ramfaktorer fortfarande finns kvar kan man skönja vissa kreativa lösningar eller ambitioner att arbeta runt dessa. De framtida lärarna i Idrott och hälsa som deltog i denna studie är stolta sådana och har en ambition av att förändra yrket och synen på ämnet hos föräldrar, kollegor och elever.

8. Käll- och litteraturförteckning

Annerstedt, Claes (2000). Kropp, Idrott och hälsa: dåtid, nutid och framtid. *Idrott, historia och samhälle*. 2000, s. 10-26.

Bernstein, Basil. (2000) *Pedagogy, symbolic control and identity: theory, research critique* (Rev. uppl). Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Publishers.

Engström, Lars. (2004) SKOLA – IDROTT – HÄLSA En presentation av SIH-projektet. *Svensk Idrottsforskning*. 2004:4 s.1-6

Ekberg, Jan-Eric. (2009). *Mellan fysisk bildning och aktivering: en studie av ämnet Idrott och hälsa i skolår 9*. Malmö Högskola.

Garrett, R & Wrench, A (2007) Physical experiences: primary student teachers' conceptions of sport and physical education, *Physical Education and Sport Pedagogy*, 12:1, 23-42, DOI: 10.1080/17408980601060234

Green, Ken (2003). *Physical Education Teachers on Physical Education. A sociological study of Philosophies and Ideologies*. Chester: Chester Academic Press.

Hardman, Ken. (2008). The Situation of Physical Education in schools: a European perspective. *Human Movement*. 2008, vol. 9 (1), 5–18

Johansson, Bo & Svedner, Per Olov. (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen. Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsföretaget i Uppsala AB läromedel och utbildning.

Karlefors, I. (2002). *Att samverka eller..?: Om idrottslärare och idrottsämnet i den svenska grundskolan*. (Doctoral dissertation). Umeå: Pedagogiska institutionen, Umeå universitet.

Kirk, David. (2010). *Physical Education futures*. Routledge, London.

Kougioumtzis, K. Patriksson, G. Stråhlman, O. (2011). Physical education teachers' professionalization: A review of occupational power and professional control. *European Physical Education Review* 17(1) 111–129. DOI: 10.1177/1356336X11402266

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Larsson, H. (2013) Utbildningsradio.

Larsson, H & Redelius, K (2008). Swedish physical education research questioned—current situation and future directions. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 13:4, 381-398, DOI: 10.1080/17408980802353354

Linde, Göran. (2006) *Det ska ni veta!. En introduktion till läroplansteori*. Lund: Studentlitteratur.

Lundvall, S & Meckbach, J (2008). Mind the gap: physical education and health and the frame factor theory as a tool for analysing educational settings, *Physical Education and Sport Pedagogy*, 13:4, 345-364, DOI: 10.1080/17408980802353362

Lundvall, Suzanne, Meckbach, Jane & Wahlberg, Johan (2008). Lärandets form och innehåll: lärares och elevers uppfattning om lärande och kompetens inom ämnet Idrott och hälsa, SIH 2001 till SIH 2007. *Svensk idrottsforskning*. 2008(17):4, s. 17-22.

Meckbach, Jane. (2004). Ett ämne i förändring! – lärares reflektioner över ämnet Idrott och hälsa i grundskolan. *Svensk Idrottsforskning*. 2004:4, s.1-6.

Meckbach, Jane, Wahlgren, Lina & Wedman, Ingemar (2006). *Attityder, kunskaper och färdigheter hos den framtida läraren i Idrott och hälsa*. SVEBIS årsbok. 2006, s. 191-211.

Meldrum, Kathryn. (2011). Preparing pre-service physical education teachers for uncertain future(s) : a scenario-based learning case study from Australia. *Physical Education and Sport Pedagogy* Vol. 16, No. 2, April 2011, 133 –144.

Redelius, K.(2009) Symbolic capital in physical education and health: to be, to do or to know? That is the gendered question. *Sport, education and society* 14.2 245-260.

Sandahl, B. (2005). *Ett ämne för alla – normer och praktik i grundskolans idrottsundervisning 1962-2002*. Diss. Stockholm : Stockholms universitet,

Skolverket (2004). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003: huvudrapport - bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik och slöjd*. Stockholm: Skolverket.

Tholin, Jörgen. (2006). *Att kunna klara sig i okänd natur: en studie av betyg och betygsriterier - historiska betingelser och implementering av ett nytt system*. Diss. Borås: Högskolan i Borås.

Trost, Jan, (2005). *Kvalitativa Intervjuer*. Studentlitteratur, Lund.

Wrench, A. & Garrett, R. (2012) Identity work: stories told in learning to teach physical education, *Sport, Education and Society*, 17:1, 1-19, DOI:10.1080/13573322.2011.607909

Muntliga Källor

I författarens ägo

Inspelning och utskrift

Intervju 4/9 2013 med IP5

Intervju 5/9 2013 med IP2

Intervju 6/9 2013 med IP3

Intervju 6/9 2013 med IP4

Intervju 6/9 2013 med IP1

Intervju 9/9 2013 med IP6

Intervju 11/9 2013 med IP7

Intervju 12/9 2013 med IP8

Bilaga 1

Litteratursökning

Syfte och frågeställningar: Syftet med studien är att skapa en bild av hur blivande lärare i Idrott och hälsa ser på ämnet och yrket, både i nuläget och ur ett framtidsperspektiv genom dessa frågeställningar:

- På vilket sätt legitimerar blivande lärare i Idrott och hälsa skolämnet Idrott och hälsa?
- Hur ser blivande lärare i Idrott och hälsa på ämnets och yrkets framtid?
- Vad/vilka anser blivande lärare i Idrott och hälsa påverkar ämnet?
- Finns det en skillnad i dessa attityder och åsikter mellan idrottslärarstudenter som går andra året respektive sista året av utbildningen?

Vilka sökord har du använt?

Idrott och hälsa, Idrott och hälsa utveckling, idrottsämnets utveckling, idrottslärarutbildning*, idrottslärare,

Var har du sökt?

GIH:s Bibliotekskatalog, Google Scholar, Stockholms Universitetsbibliotek,

Sökningar som gav relevant resultat

Ebsco: Physical education and child* and motivation
Google Scholar: "Physical education futures"
Stockholms Universitetsbibliotek: "Idrott och hälsa", "physical education future"
GIHs Bibliotekskatalog: "Idrottslärarutbildningen", "Skola-Idrott-Hälsa"

Kommentarer

En del material hittades genom litteraturlistor i examensarbeten med liknande inriktning som denna. Samt i referenslistan i de genomgångna artiklarna.

Bilaga 2

Intervjuguide

- Presentera dig själv
  - Förklara syftet
  - Förklara frivillighet, anonymitet etc.
  - Kolla inspelning
  - Be den intervjuade berätta lite om sig själv
  - **Varför vill du bli idrottslärare**
    - argumentera för ämnet
    - ämnets berättigande i skolan
    - Vad är ämnets egenvärde?
    - Idrottsämnets viktigaste moment?
    - bildning/kunskap inom ämnet idrott och hälsa?
    - Vad ska eleverna lära sig?
  - **Hur ser du på din roll som idrottslärare?**
    - Kan du beskriva din drömbild av hur du vill arbeta i framtiden
    - Jämför yrket, då, nu och i framtiden
    - Krav på dig som idrottslärare
    - Ska ämnet vara obligatoriskt
  - **Vilka/Vad anser du påverkar ämnet?**
    - Hur tror du att eleverna uppfattar ämnet?
    - Hur upplever du att ämnets status är? I skolan i samhället? Något du vill förändra?
    - Anser du att ämnet borde heta idrott och hälsa? Annat förslag?
    - Om du ser läraren i Idrott och hälsa i mitten av ett spindelnät och alla personer, delar av samhället och eller andra saker som påverkar denna sitter ute i ändarna, hur skulle du rita upp eller beskriva detta spindelnät?
1. Lära sig använda kunskaper från andra ämnen inom idrott och hälsa
  2. Bättre självförtroende
  3. Få en positiv syn på sin kropp
  4. Utveckla sin kritiska förmåga
  5. Ha roligt genom fysisk aktivitet
  6. Lära sig konkurrera
  7. Förbättrad fysik
  8. Lära sig om hälsa
  9. Prova på många idrottsaktiviteter
  10. Kunskap i idrottsaktiviteter
  11. Springa av sig
  12. Tävla
  13. Lära sig samarbeta
  14. 14. Utveckla sin kreativitet